

DE KØBENHAVNSKE HAVNEARBEJDERES

ORGANISATIONS HISTORIE

Festskrift

VED

HAVNEARBEJDERNES FÆLLESFORBUNDS
25 AARS JUBILÆUM

1914 · 1939

Udgivet af

HAVNEARBEJDERNES FÆLLESFORBUND
KØBENHAVN

1939

FORORD

Havnearbejdernes Fællesforbund blev stiftet 1. Februar 1914 og kan saaledes i Aar fejre sit 25 Aars Jubilæum. I den Anledning besluttede Bestyrelsen at lade udarbejde et Mindeskrift over Forbundets Tilblivelse og Virke gennem de svundne Aar, og denne Opgave blev overdraget A. Kocik, De samvirkende Fagforbund.

Det skal straks bemærkes, at der har været nogen Tvivl angaaende Dagen for Forbundets Jubilæum. Paa Forbundets første Fane er den 14. Februar 1914 angivet som Stiftelsesdag, men i Virkeligheden stiftedes Forbundet den 1. Februar ved en Sammenslutning af de da bestaaende københavnske Havnearbejderorganisationer. I Henhold til de paa den fælles Generalforsamling vedtagne Overgangsbestemmelser skulde det nydannede Forbund dog først paabegynde sin Virksomhed den 14. Februar.

Bestyrelsen har ikke ment at burde begrænse det foreliggende Arbejde til kun at omfatte Tiden fra 1914 til 1939. De første Havnearbejderorganisationer i København dannedes allerede i 1884 og da der hidtil ikke har foreligget noget Skrift om de københavnske Havnearbejderorganisationer, har vi anset det for naturligt ogsaa at medtage Tiden før 1914 i den her givne Skildring af Havnearbejdernes Organisationsforhold.

Jeg haaber, at Jubilæumsskriftet vil give vore Medlemmer et lille Overblik over Forbundets Udvikling og Arbejde gennem den svundne Tid. Hos vore gamle Medlemmer vil Bogen sikkert i Erindringen genkalde mangan Begivenhed, der er nøje knyttet til deres personlige Oplevelser, og vore yngre Medlemmer vil gennem den givne Fremstilling faa et Begreb om de med Forbundets Opbygning og Vækst forbundne Vanskeligheder og Ofre samt om de Fremskridt, der er gjort i Tidens Løb.

Det er min Overbevisning, at det foreliggende Skrift, foruden at give Medlemmerne større Kendskab til vor Organisations Historie, vil bidrage til at befæste og udvikle det Sammenhold og den Samfølelse indenfor Forbundet, der har præget Arbejdet i de forløbne Aar og er en nødvendig Forudsætning for videre Fremgang.

Peter Christensen.

Udarbejdelsen af Forbundets Jubilæumsskrift har mødt adskillige Vanskeligheder. I de bevægede Aar 1919—1920, hvor Forbundet blev erklæret fallit, bortkom Forhandlingsprotokoller og andet Arkivmateriale, som det ikke senere har været muligt at skaffe tilveje. Først fra 1927 foreligger en virkelig Forhandlingsprotokol. De nødvendige Oplysninger har derfor maattet fremskaffes fra højst forskellige Kilder, og dette i Forbindelse med det korte Tidsrum, der stod til min Raadighed, kan have bevirket, at der er udeladt Ting og Begivenheder, der burde have været medtaget.

Skriftet gør derfor ingenlunde Krav paa at være en udtømmende historisk Fremstilling af de københavnske Havnearbejderes Organisationsforhold, men det trækker Hovedlinierne op i Organisationernes Opstaaen og Udvikling og fastholder de vigtigste Begivenheder i deres Historie.

A. Kocik.

INDLEDNING

Da i Slutningen af Tresserne og i Begyndelsen af Halvfjerdserne de første Fagforeninger dannedes rundt om i Landet, var det først og fremmest de faglærte Arbejdere, der havde forstaaet Nødvendigheden og Nytten af den organisatoriske Sammenlutning. Indenfor Fagene holdtes Traditionerne fra Laugstiden fremdeles i Ære, de fælles Faginteresser, som endnu den Dag i Dag danner det stærke Grundlag for Fagorganisationerne, traadte dengang langt stærkere frem. Der fandtes paa den Tid ingen Storindustri, som udviskede Faggrænserne, ingen moderne Produktionsmetoder, der gjorde Anvendelsen af faglært Arbejdskraft overflødig. Blandt de ufaglærte Arbejdere var de psykologiske Forudsætninger for Organisationsbestræbelserne langt fra til Stede i samme Omfang. Organisationsvæsenet savnede al Tradition, Samfølelsen var ikke særlig stærk blandt Arbejdsmændenes store Skarer, hvoraf de fleste fristede Løsarbejderens usikre Tilværelse. Der hengik derfor adskillige Aar, forinden Arbejdsmændene i nævneværdigt Tal fulgte det af de faglærte Arbejdere givne Eksempel og sluttede sig sammen til Varetagelse af de fælles Interesser.

Blandt de mange smaa faglige »Sektioner«, som »Internationale« stiftede i Begyndelsen af Halvfjerdserne, var ganske vist ogsaa en Fagforening for Arbejdsmænd, der oprettedes i 1873, men aldrig fik nogen Betydning med Hensyn til en Forbedring af Arbejdsvilkaarene. Denne Fagforenings Love er dateret den 6. December 1873 og oplyser i Formaaalsparagrafen, at den »efter Evne og Lejlighed skal tage Del i det offentlige og politiske Liv, saaledes at Medlemmerne kan hævde deres Plads som Borgere i

Staten«. At Arbejdsmændenes Fagforening ogsaa tog de socialiste Slagord alvorligt, fremgaar af en anden Lovbestemmelse, der foreskrev, at »da der i Foreningen skal herske Lighed og Broderskab, saa har Medlemmerne at tiltale hverandre med »Du« samt med Medlemmernes Efternavn«. Foreningen havde dog nærmest Karakter af en politisk Klub og synes aldrig at have optraadt aktiv overfor Arbejdsgiverne, ligesom Lovene helt manglede Strejkebestemmelser. Paa sit Højdepunkt omfattede den et Par Hundrede Medlemmer, endda af højst forskellige Brancher, deriblandt ogsaa Havnearbejdere.

I November 1874 oprettedes en Filial paa Frederiksberg, som dog antagelig blev opløst i 1877. Ogsaa den københavnske Fagforening sygnede efterhaanden hen og blev opløst i Begyndelsen af Firserne, hvor den blev afløst af en mere tidssvarende Organisation.